

Zásady uplatňované pro zajištění BOZ při práci, včetně řízení rizik v silničním stavitelství - jejich zhodnocení

Radek Kaláb

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav krizového řízení
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radek Kaláb**
Osobní číslo: **L11255**
Studijní program: **B3909 Procesní inženýrství**
Studijní obor: **Ovládání rizik**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Zásady uplatňované pro zajišťování BOZ při práci, včetně řízení rizik v silničním stavitelství – jejich zhodnocení**

Zásady pro vypracování:

1. Formou literární rešerše pojednejte o zásadách uplatňovaných v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.
2. Analyzujte vybraná odvětví BOZP.
3. Rozvedte činnost odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik.
4. Popište bezpečnost a ochranu zdraví při práci v silničním stavitelství.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] NEUGEBAUER, Tomáš. **Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce**. Praha: Wolters Kluwer, 2010. ISBN 978-80-7357-556-4.

[2] DANDOVÁ, Eva. **Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v otázkách a odpovědích**. 2. opr. vyd.: Aspi, 2008. ISBN 978-80-7357-374-4.

[3] NEUGEBAUER, Tomáš. **Poskytování BOZP v kostce neboli o čem je současná BOZP**. 1. vyd. Praha: ASPI, 2011. ISBN: 978-80-735.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Pavel Mauer

Ústav environmentálních bezpečnosti

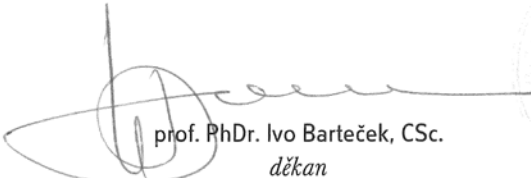
Datum zadání bakalářské práce:

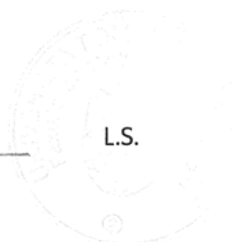
21. února 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

9. května 2014

V Uherském Hradišti dne 21. února 2014

prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc.
děkan

doc. PhDr. Ferdinand Mazal, CSc.
ředitel ústavu

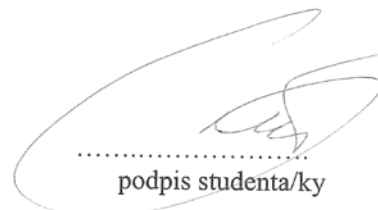
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne 2. 5. 2014

.....
podpis studenta/ky

ABSTRAKT

V této práci je řešena problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve společnosti STRABAG a.s. V první, teoretické části, je řešena legislativní část bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se zaměřením na oblast školení, povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců, přestávky v práci, pracovní úrazy, osobní ochranu zaměstnanců, zdravotní způsobilost a odborně způsobilá osoba k zajišťování úkolů v prevenci rizik. Ve druhé, praktické části, je řešena konkrétní problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v oblasti provádění školení (v bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), identifikace nebezpečí a hodnocení rizik, řízení rizik a poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků.

Klíčová slova: bezpečnost a ochrana zdraví při práci, zaměstnavatel, zaměstnanec, pracovní úraz, odborně způsobilá osoba k plnění úkolů v prevenci rizik, školení.

ABSTRACT

This thesis deals with health and safety at work issues in the company STRABAG (JSC). The first theoretical part addresses the issue of legislative part of health and safety at work, focusing on training, employers' and employees' responsibilities, breaks, work accidents, employees' personal security, health capability and professionally qualified person for performing tasks in the prevention of risks. The second practical part discusses the specific issue of this theme - the implementation of training in health and safety at work, hazard identification and risk assessment, risk management and providing personal protective equipment - washing, cleaning and disinfecting agents.

Keywords: health and safety at work, employer, employee, work accident, a qualified person to perform tasks in risk prevention, training.

Moje poděkování patří zejména vedoucímu bakalářské práce JUDr. Pavlu Mauerovi za jeho vstřícnost, ochotu a trpělivost při konzultacích, cenné rady, odbornost a v neposlední řadě čas, který strávil při studiu mé bakalářské práce.

Své poděkování také vyjadřuji stavební společnosti STRABAG a.s., která mi prostřednictvím ředitele odštěpného závodu Brno vyšla vstříc a poskytla materiály sloužící k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve společnosti za účelem studia této problematiky.

Závěrečné poděkování je určeno mé rodině, tedy manželce a dvěma dětem, za vytvoření časových podmínek pro studium velkého množství materiálu ke zpracování této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	10
1 TEORETICKÁ ČÁST	11
1 POPIS BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI	12
1.1 PROČ JE TŘEBA SE ZABÝVAT BEZPEČNOSTÍ A OCHRANNOU ZDRAVÍ PŘI PRÁCI	12
1.2 POJEM BEZPEČNOST PRÁCE.....	12
2 ŠKOLENÍ BOZP	13
2.1 POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE.....	13
2.2 SYSTÉM ŠKOLENÍ.....	14
2.3 METODY VZDĚLÁVÁNÍ	14
2.3.1 Metody lze rozdělit podle způsobu učení:.....	15
2.3.2 Metody lze rozdělit podle účelu:	15
3 POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE	16
3.1 PRÁVNÍ A OSTATNÍ PŘEDPISY	16
3.2 PREVENCE RIZIK	16
3.3 IDENTIFIKACE NEBEZPEČÍ A HODNOCENÍ RIZIK.....	17
3.4 UKÁZKOVÉ METODY HODNOCENÍ RIZIK	19
3.4.1 Metoda řízeného rozhovoru	19
3.4.2 Kittsova metoda	19
4 PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNANCŮ	21
4.1 PRÁVA ZAMĚSTNANCŮ	21
4.2 POVINNOSTI ZAMĚSTNANCŮ	21
5 PŘESTÁVKY	22
5.1 PŘESTÁVKA NA JÍDLO A ODDYCH.....	22
5.2 ODPOČINEK MEZI DVĚMA SMĚNAMI.....	22
5.3 ODPOČINEK V TÝDNU	22
6 PRACOVNÍ ÚRAZY	23
6.1 POJEM PRACOVNÍ ÚRAZ	23
6.2 POVINNOSTI ZAMĚSTNANCE PŘI VZNIKU PRACOVNÍHO ÚRAZU.....	23
6.3 POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE PŘI VZNIKU PRACOVNÍHO ÚRAZU.....	24
6.4 OBJASŇOVÁNÍ PŘÍČIN A OKOLNOSTÍ PRACOVNÍHO ÚRAZU	24
7 OSOBNÍ OCHRANA ZAMĚSTNANCŮ	26

7.1	OBECNĚ.....	26
7.2	OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY	26
7.3	MYCÍ, ČISTÍCÍ A DEZINFEKČNÍ PROSTŘEDKY	27
8	ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOST	29
8.1	PRACOVNĚLÉKAŘSKÉ SLUŽBY	29
8.1.1	Pracovnělékařské prohlídky	29
8.2	INFORMOVANOST ZAMĚSTNANCŮ	29
8.3	KATEGORIZACE PRACÍ.....	29
8.4	RIZIKOVÉ PRÁCE, EVIDENCE RIZIKOVÝCH PRACÍ.....	31
9	ODBORNĚ ZPŮSOBILÁ OSOBA K ZAJIŠŤOVÁNÍ ÚKOLŮ V PREVENCI RIZIK.....	33
9.1	POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE.....	33
9.2	NÁPLŇ ODBORNĚ ZPŮSOBILÉ OSOBY K ZAJIŠŤOVÁNÍ ÚKOLŮ V PREVENCI RIZIK.....	33
9.3	ROZDĚLENÍ ČINNOSTÍ ODBORNĚ ZPŮSOBILÉ OSOBY K ZAJIŠŤOVÁNÍ ÚKOLŮ V PREVENCI RIZIK	35
9.3.1	Úsek poradní a preventivní	36
9.3.2	Evidenční a rozborová činnost	36
9.3.3	Tvorba bezpečnostních předpisů	36
9.3.4	Péče o řádné pracovní podmínky	36
9.3.5	Kontrolní činnost.....	37
9.3.6	Výchova zaměstnanců v BOZP.....	37
9.3.7	Spolupráce se státními orgány.....	37
9.3.8	Plánování BOZP.....	37
9.3.9	Soustavné vlastní vzdělávání	37
II	PRAKTICKÁ ČÁST	38
10	PROFIL SPOLEČNOSTI	39
10.1	CHARAKTERISTIKA SPOLEČNOSTI	40
11	PROVÁDĚNÍ ŠKOLENÍ VE SPOLEČNOSTI STRABAG A.S.	41
11.1	OBECNĚ.....	41
11.2	ROZSAH ŠKOLENÍ	41
11.3	VSTUPNÍ ŠKOLENÍ BOZP.....	41
11.4	SEZNÁMENÍ S PRACOVIŠTĚM	42
11.5	PŘEDÁNÍ PRACOVIŠTĚ.....	42
11.6	PERIODICKÉ ŠKOLENÍ BOZP.....	42
11.7	MIMOŘÁDNÉ ŠKOLENÍ	43
11.8	PROFESNÍ ODBORNÉ ŠKOLENÍ	43
11.8.1	Školení obsluh stavebních strojů.....	43
11.8.2	Školení profesí se zvláštním oprávněním a zkouškou	44

12	IDENTIFIKACE NEBEZPEČÍ A HODNOCENÍ RIZIK, ŘÍZENÍ RIZIK.....	46
12.1	IDENTIFIKACE NEBEZPEČÍ SOUVISEJÍCÍCH S BOZP	46
12.2	HODNOCENÍ VELIKOSTI MÍRY RIZIKA IDENTIFIKOVANÝCH NEBEZPEČÍ	47
12.3	BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ RIZIKA	49
12.4	ŘÍZENÍ RIZIK	50
13	OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY	52
13.1	NAKUPOVÁNÍ OOPP	52
13.2	VÝDEJ A POUŽÍVÁNÍ OOPP	53
13.3	ZVLÁŠTNÍ PŘIDĚLENÍ OOPP	53
13.4	SEZNAM ČINNOSTÍ, PRO KTERÉ SE OOPP POSKYTUJÍ	53
13.5	ČIŠTĚNÍ OOPP, NÁHRADY ZA ČIŠTĚNÍ OOPP	55
13.6	MYCÍ ČISTÍCÍ A DESINFEKČNÍ PROSTŘEDKY	56
	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	59
	SEZNAM OBRÁZKŮ	60
	SEZNAM TABULEK.....	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

Z historického hlediska je vhodné se zmínit, že byl kladen důraz zejména na bezpečnost strojů a technických zařízení, a to z toho důvodu, že stroje byly v minulosti největším zdrojem pracovních úrazů. Byly vypracovány detailní normy pro jejich provoz, používání, údržbu, opravy a kontrolu. Tyto normy byly závazné jak pro uživatele, tak i výrobce. Přelomovým se stal rok 1997, kdy byl přijat zákon č.22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o odpovědnosti výrobce za výrobek včetně jeho bezpečnosti. Do té doby za bezpečnost strojů a technických zařízení odpovídal vždy provozovatel. Normy přestaly být závazné. Vstupem do Evropské unie v roce 2004 Česká republika přijala i její legislativu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Tím se do zákonných povinností zaměstnavatelů dostal požadavek řídit rizika nejen v pracovním procesu, ale i při konstrukci a výrobě strojů a technických zařízení, s důrazem na ochranu zaměstnanců před úrazy a nemocemi z povolání.

Nezastupitelnou úlohu v rozvoji vědy, výzkumu a osvěty v oblasti BOZP má Výzkumný ústav bezpečnosti práce v Praze, veřejně výzkumná instituce zřízená Ministerstvem práce a sociálních věcí. Především jeho působení v oblasti ergonomie, pracovní psychologie a rozsáhlá publikační činnost přispívá ke zlepšení úrovně BOZP v České republice.

Cílem práce je, vzhledem k rozsahu tématu, popsat pouze některé kapitoly v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V teoretické části je řešena legislativa bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se zaměřením na některá odvětví např. školení, povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců, přestávky v práci, pracovní úrazy, osobní ochranu zaměstnanců, zdravotní způsobilost a odborně způsobilou osobu k zajišťování úkolů v prevenci rizik. V praktické části mé práce, je v práci řešena konkrétní problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v praxi, v akciové společnosti zabývající se silničním stavitelstvím.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POPIS BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

1.1 Proč je třeba se zabývat bezpečností a ochrannou zdraví při práci

Důvody, proč se starat o bezpečnost práce, jsou především morální, ekonomické a zákonné.

Z morálního hlediska jde o princip nepoškozování sebe sama ani bližních a dále jde o morální odpovědnost zaměstnavatele za životy a zdraví svých zaměstnanců a spoluobčanů. Firma, která má mnoho pracovních úrazů nebo i smrtelné pracovní úrazy, je vnímána obchodními partnery a veřejností jako nedůvěryhodná.

Z ekonomického pohledu znamená pro zaměstnavatele pracovní úraz nebo nemoc z povolání vždy ztrátu a to jak finanční, hmotnou i morální. Finanční ztráty lze vyčíslit jako nutné přímé náklady spojené s léčbou nebo odškodněním. Lze také vyčíslit i nepřímé náklady spojené s nepřítomností zaměstnance na pracovišti, které jsou zpravidla trojnásobně vyšší než náklady přímé.

Za zákonné důvody jsou zde Ústava ČR a Listina základních práv a svobod zajišťující zaměstnancům právo na uspokojivé pracovní podmínky a spravedlivou odměnu za práci. [1,2] Zvýšená ochrana zdraví je věnována ženám, mladistvým a osobám zdravotně postiženým. Právní úprava oblasti BOZP, zejména zákoník práce a jeho prováděcí předpisy, ukládá zaměstnavatelům povinnosti v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci. V případě, že zaměstnavatel obecně platné právní předpisy porušuje, vystavuje se sankcím a postihům, jak ze strany státního orgánu inspekce práce, tak i ze strany zdravotní a sociální pojišťovny. Některá šetření komplikovaných pracovních úrazů mohou končit i soudním řízením. [7]

1.2 Pojem bezpečnost práce

Oficiální definice BOZP daná obecně platnou legislativou neexistuje. Bezpečnost a ochranu zdraví při práci lze definovat jako souhrn všech opatření, výchovných, organizačních, technických a jiných v oblasti pracovních podmínek, pracovního prostředí, pracovních právních vztahů a provozu strojů a technických zařízení, které vedou k ochraně životů a zdraví zaměstnanců.

BOZP lze také chápat jako kontinuální proces vyhledávání a vyhodnocování rizik a jejich řízení v pracovním procesu.

2 ŠKOLENÍ BOZP

2.1 Povinnosti zaměstnavatele

Výchovou zaměstnanců k bezpečné a zdraví neohrožující práci rozumíme požadavek seznamovat zaměstnance s pravidly bezpečné práce, předávat jim dostatek potřebných informací, působit na rozum, city a vůli s cílem dosáhnout jejich způsobilosti pracovat bezpečně.

Dle ZP při nástupu do práce musí být zaměstnanec seznámen s pracovním řádem a s právními a ostatními předpisy k zajištění BOZP, jež musí při své práci dodržovat. Zaměstnanec musí být také seznámen s kolektivní smlouvou (působí-li u zaměstnavatele odbory) a vnitřními předpisy.

Právní a ostatní předpisy k zajištění BOZP jsou předpisy na ochranu života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické, technické předpisy, předpisy o požární ochraně, předpisy o zacházení s hořlavinami, výbušninami a chemickými látkami či směsmi, radioaktivními látkami, pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví. [3]

Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, které doplňují odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána. Dále pak je zaměstnavatel povinen soustavně vyžadovat a kontrolovat dodržování těchto předpisů. [12]

Školení zaměstnavatel zajistí při nástupu zaměstnance do práce, dále pak:

- a) při změně
 - pracovního zařazení
 - druhu práce
- b) při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických či pracovních postupů
- c) v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na BOZP[12]

Zaměstnavatel určí obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení. Vyžaduje-li to povaha rizika a jeho závažnost, musí být školení pravidelně opakováno, v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na BOZP musí být školení provedeno bez zbytečného odkladu. [3]

2.2 Systém školení

Zaměstnavatel má určit obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP. Aby naplnil toto ustanovení ZP, musí ve firmě vybudovat systém školení BOZP. [4]

Každá firma si vybuduje svůj systém školení BOZP, který bude vyhovovat konkrétním podmínkám na pracovištích.

Do systému výchovy zaměstnanců k BOZP lze zařadit následující druhy školení:

- a) vstupní školení
- b) vstupní školení BOZP
- c) vstupní instruktáž na pracovišti
- d) praktický zácvik na pracovišti
- e) periodické školení
- f) odborné školení
- g) mimořádné školení
- h) poučení po pracovním úrazu

2.3 Metody vzdělávání

Základním znakem metody vzdělávání je její orientace na cílovou skupinu. Metodu vybíráme i podle toho, co chceme školit, tj. co je obsahem školení. Výběr metody ovlivňují i účastníci vzdělávání, osobnost školitele, časové a materiální podmínky.

2.3.1 Metody lze rozdělit podle způsobu učení:

- klasickou, tedy přednáška, prezentace, seminář, demonstrace (ukázka), programové texty
- participativní (zkušenostní), tedy případová studie, projekt, workshopy, diskuse, hraní rolí

2.3.2 Metody lze rozdělit podle účelu:

- Výkladově ilustrativní metody, využívají se hlavně při systematickém předávání informací školitelem. Patří sem prezentace, přednáška, demonstrace, programové texty.
- Dialogické metody, jejich podstatou je komunikace mezi školitelem a frekventanty, která směřuje ke splnění vzdělávacích cílů. Nejčastěji se využívají seminář, rozhovor a diskuse.
- Metody řešení problémů, patří sem případové studie, projekty, stimulační hry, brainstorming, hraní rolí, workshopy.
- Moderační technika, jedná se o změnu koncepce vzdělávání dospělých, které vede k posílení účastníků a k přechodu lektora do role moderátora vzdělávání. Moderátor nevyučuje, ale vede skupinu účastníků k hledání různých možností, způsobů vzdělávání na základě maximálního využití potenciálu účastníků. [6]

3 POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

3.1 Právní a ostatní předpisy

Vzhledem k rozsahu této problematiky pouze zmíním, že povinnosti zaměstnavatele v BOZP jsou uvedeny v ZP § 103 a to zejména:

- a) zdravotní způsobilost
- b) kategorizace prací
- c) pracovnělékařské služby
- d) informace o rizicích
- e) umožnit zaměstnancům nahlížet do evidence, která je o nich vedena
- f) zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci
- g) zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech

Dále zaměstnavatel je povinen dodržovat veškeré právní a ostatní předpisy, které upravují problematiku BOZP.

3.2 Prevence rizik

Prosazování systémového řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, vyhledávání a odstraňování rizik je především dáno za povinnost vedoucím zaměstnancům na všech stupních řízení. Nemalou úlohu však zde sehrává odborně způsobilá osoba v prevenci rizik, která svými znalostmi právních předpisů, praktickými zkušenostmi a věcným hodnocením provozních podmínek zaměstnavatele do značné míry ovlivňuje, jako poradní orgán managementu, jejich chování a rozhodování. [11]

Prevenčí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo eliminovat působení neodstranitelných rizik. [3]

3.3 Identifikace nebezpečí a hodnocení rizik

Identifikace nebezpečí je proces zjišťování všech okolností, činností a situací výroby, které by mohly způsobit úraz nebo onemocnění nemocí z povolání. [5]

Obecně je třeba brát v úvahu:

- a) druh úrazu nebo nemoci z povolání, ke kterým by mohlo dojít
- b) situace nebo událost, popřípadě kombinace okolností, které by mohly zapříčinit pracovní úraz nebo nemoc z povolání

V rámci identifikace a zjišťování nebezpečí je žádoucí využít všechny postupy, které vedou k odhalení všech možných nebezpečí, která jsou potencionálními zdroji pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. [11]

Při identifikaci nebezpečí mohou být využity následující prostředky:

- a) Konzultace – jedná se o získávání informací o pracovní činnosti a z toho plynoucích nebezpečí od osob, které mají s prováděnou činností zkušenosti.
- b) Kontrola – jedná se o činnost odborně způsobilé osoby v prevenci rizik nebo jiné pověřené osoby či skupiny odborníků provádějících fyzickou kontrolu pracoviště, strojního zařízení a pracovního prostředí.
- c) Záznamy – jedná se o prověření záznamů o pracovních úrazech, nemocech z povolání z předcházejícího období, způsob jejich šetření a přijetí nápravných opatření k zamezení jejich opakování.
- d) Získávání informací a poradenská činnost odborníků - jedná se o získávání a následnou aplikaci informací z řad odborné veřejnosti.

Z hlediska identifikace nebezpečí lze vnímat nebezpečí a jeho nepříznivé vlivy z pohledu:

- a) dění na pracovišti nebo během pracovní činnosti
- b) provádění nerutinních, neodborných a přerušovaných činností (nakládka, vykládka materiálů, změny výrobních cyklů apod.)

- c) zjišťování takových aspektů práce, které mohou být potenciální příčinou vzniku škody
- d) posuzování reakce zaměstnanců na vznik nebezpečí během práce

Hodnocení rizik a z toho vyplývající dokument by měl na základě zjištěných podkladů detailně popsat:

- a) prováděnou činnost
- b) pracoviště
- c) profese
- d) identifikovat nebezpečí

Teprve na základě provedeného hodnocení by měly být odborně způsobilou osobou v prevenci rizik navrženy a dále i po rozhodnutí zaměstnavatele přijaty systémové změny BOZP. [11]

Činnost odborně způsobilé osoby v prevenci rizik lze rozdělit do několika základních kroků:

- a) zhodnocení současného stavu BOZP
- b) zavedení a řízení systému BOZP
- c) zajištění neustálého zlepšování

Hodnocení rizika je proces, který se využívá k určení míry rizika úrazu nebo nemoci z povolání spojené s každým identifikovaným nebezpečím. Jeho cílem je omezení působení rizika. Čím je zjištěná míra nebezpečí větší, tím vyšší prioritu má jeho omezení. [11]

Míru rizika lze stanovit následujícím výpočtem:

Míra rizika = Následek x Expozice x Pravděpodobnost

Následek – vážnost následku (úraz, onemocnění nemocí z povolání)

Expozice – frekvence a doba, po kterou jsou osoby zvolenému druhu nebezpečí vystaveny

Pravděpodobnost – pravděpodobnost nebo možnost, že se uskuteční zvolený sled událostí a následek

3.4 Ukázkové metody hodnocení rizik

3.4.1 Metoda řízeného rozhovoru

Metoda vyžaduje přímý dialog mezi tazatelem a dotazovaným. Zabývá se každou oznámenou událostí jako samostatným systémem. To se týká každé události, ať již měla za následek úraz zaměstnance, nebo jen hmotnou škodu či byla prozatím bez následků. Cílem metody je, aby si při řízeném rozhovoru zaměstnanec vzpomněl a popsal všechny události, které sám zažil, viděl nebo o nich slyšel. [11]

V zájmu dosažení efektivnosti metody je třeba:

- a) vytvořit pro řízený rozhovor potřebnou atmosféru
- b) vysvětlit dotazovanému účel a význam metody
- c) přesvědčit o důvěrnosti metody
- d) vysvětlit význam kontrolního seznamu otázek
- e) vést dotazovaného k popsání všech událostí
- f) v případě potřeby klást doplňující otázky
- g) navodit neformální diskusi o možnosti odstranění nedostatků

3.4.2 Kittsova metoda

Tato metoda je určena pro hodnocení méně závažných zdrojů rizik prostřednictvím tzv. karty pro hodnocení ohrožení nebezpečím. Karty jsou určeny pro jednotlivá rizika související s výkonem práce. Výsledkem je bodové hodnocení nebezpečí. [11]

Základními parametry hodnocení jsou:

- a) počet osob vystavených nebezpečí
- b) závažnost
- c) počet úrazů, ke kterým došlo za daných podmínek
- d) četnost ohrožení
- e) názor vedení

Konečné vyhodnocení se provádí tak, že parametry a, b násobíme dvěma, připočteme parametry c; d; e a vše dělíme pěti, tedy:

$$K = (2a + 2b + c + d + e) : 5$$

Podle výsledného čísla bodového ohodnocení je určena váha rizika od nejvyššího (nejzávažnějšího) po nejnižší (nejméně závažné).

4 PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNANCŮ

4.1 Práva zaměstnanců

Zaměstnanec má právo na zajištění BOZP, na informace o pracovních rizicích, které jsou spojeny s výkonem práce a na informace o všech opatřeních na ochranu před jejich působením. Tyto informace musí být pro zaměstnance srozumitelné. [3]

Zaměstnanec je oprávněn odmítnout takovou práci, o které se je přesvědčen, že ohrožuje jeho život či zdraví anebo život či zdraví jiných fyzických osob.

Zaměstnanec má právo a také povinnost podílet se na vytváření bezpečného prostředí prostřednictvím dodržováním veškerých opatření stanovených zaměstnavatelem a udávat podněty ke zlepšování bezpečného pracovního prostředí u zaměstnavatele. [3]

4.2 Povinnosti zaměstnanců

Každý zaměstnanec je povinen dbát o svou vlastní bezpečnost či o bezpečnost jiných osob, kterých se dotýká jeho jednání v souvislosti s vykonáváním pracovních povinností. [6]

Zaměstnanci jsou dále povinni zejména:

- a) účastnit se školení stanovených zaměstnavatelem a podrobit se ověření znalostí
- b) podrobit se pracovně-lékařské péči
- c) dodržovat veškeré právní a ostatní předpisy, se kterými byl seznámen
- d) dodržovat stanovené pracovní postupy zaměstnavatele
- e) nepožívat alkoholické nápoje či jiné návykové látky a podrobit se na pokyn vedoucího zaměstnance zjištění, zda není pod jejich vlivem
- f) oznamovat nadřízenému zaměstnanci zjištěné nedostatky, které mají vztah k BOZP
- g) bezodkladně oznamovat nadřízenému zaměstnanci pracovní úraz svůj nebo ten, kterého byl svědkem

5 PŘESTÁVKY

5.1 Přestávka na jídlo a oddych

Zaměstnavatel má povinnost poskytnout zaměstnanci přestávku na jídlo a oddych nejpozději po 6 hodinách nepřetržité práce a to v trvání nejméně 30 minut. Mladistvím zaměstnancům musí být tato přestávka poskytnuta již po 4,5 hodinách.

Pokud je přestávka na jídlo a oddech rozdělena, alespoň jedna její část musí trvat minimálně 15 minut.

Přestávky na jídlo a oddych se neposkytují na začátku ani na konci pracovní doby a nezačítávají se do pracovní doby, tedy je nutno je tzv. nadpracovat.

5.2 Odpočinek mezi dvěma směny

Zaměstnavatel má povinnost rozvrhnout pracovní dobu tak, aby zaměstnanec měl nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směny nejméně 12 hodin.

Tento odpočinek může být zaměstnanci zkrácen na 8 hodin pouze v případě, že zaměstnanci bude následující odpočinek mezi směny o tuto dobu zkrácení prodloužen.

5.3 Odpočinek v týdnu

Zaměstnavatel musí rozvrhnout pracovní dobu tak, aby zaměstnanec měl nepřetržitý odpočinek mezi týdny alespoň 35 hodin.

Pokud je to technologicky možné, stanoví zaměstnavatel odpočinek mezi týdny tak, aby do něj spadala neděle.

Je-li to z technologických důvodů nutné, může zaměstnavatel zkrátit dobu odpočinku mezi týdny na 24 hodin, za podmínky, že za období dvou týdnů po sobě jdoucích bude mít zaměstnanec nepřetržitý odpočinek v délce minimálně 70 hodin.

6 PRACOVNÍ ÚRAZY

6.1 Pojem pracovní úraz

Pracovní úraz je takové poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. [3]

Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil při cestě do zaměstnání a zpět.

V ustanoveních ZP a prováděcího nařízení vlády se pracovní úrazy dále rozlišují podle:

délky způsobené pracovní neschopnosti:

- a) bez pracovní neschopnosti
- b) s pracovní neschopností nepřesahující 3 kalendářní dny
- c) s pracovní neschopností přesahující 3 kalendářní dny

závažnosti a povahy zranění:

- a) smrtelné
- b) s hospitalizací více než 5 pracovních dnů
- c) ostatní

6.2 Povinnosti zaměstnance při vzniku pracovního úrazu

Zaměstnanec je povinen při vzniku pracovního úrazu bezodkladně oznamovat tuto skutečnost nadřízenému vedoucímu zaměstnanci, pokud mu to jeho zdravotní stav dovoluje, a dále oznamovat pracovní úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem a spolupracovat při objasňování příčin. [3]

Povinnosti zaměstnance při vzniku pracovního úrazu lze definovat takto:

- a) učinit opatření k zabránění vzniku dalšího pracovního úrazu
- b) poskytnout první pomoc

- c) oznámit pracovní úraz nadřízenému
- d) ponechat místo úrazu beze změn
- e) podat pravdivou svědeckou výpověď

6.3 Povinnosti zaměstnavatele při vzniku pracovního úrazu

Povinnosti zaměstnavatele v případě vzniku pracovního úrazu řeší ZP a lze je definovat takto:

- a) zajistit poskytnutí první pomoci
- b) objasnit příčiny a okolnosti vzniku
- c) neměnit stav na místě úrazu bez vážných důvodů
- d) evidovat úraz v knize úrazů
- e) ohlásit úraz stanoveným orgánům a institucím
- f) vyhotovit záznam o úrazu ve stanovených případech
- g) zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím
- h) předat jedno vyhotovení záznamu o úrazu postiženému (pozůstalým)
- i) na žádost vydat kopii nebo výpis údajů z knihy úrazů postiženému (pozůstalým)
- j) přijmout opatření proti opakování úrazu [3]

6.4 Objasňování příčin a okolností pracovního úrazu

Při objasňování příčin a okolností vzniku pracovního úrazu je třeba, aby zaměstnavatel zajistil následující:

- a) vymezení místa, kde k úrazu došlo, a činnosti, při které k úrazu došlo, čas vzniku úrazu
- b) osobní údaje zraněného, zraněná část těla, rozsah a druh zranění, oprávněnost pobytu poškozeného na místě, činnost zraněného na místě vzniku úrazu

- c) zajistit bezpečnost skupiny provádějící objasnění, aby nemohlo dojít k dalším zraněním
 - d) dokumentovat stav na pracovišti (fotodokumentace, videodokumentace)
 - e) vyslechnout svědky, kteří se v době vzniku úrazu pohybovali na pracovišti
 - f) zajistit předměty, které by mohly souviset se vznikem pracovního úrazu
 - g) zjištění přítomnosti alkoholu nebo jiných návykových látek
 - h) zkontrolovat použití osobních ochranných pracovních prostředků, kontrola ochranných zařízení na strojích, které mohly být zdrojem pracovního úrazu
 - i) kontrola dokladů o zdravotní způsobilosti, školení o právních a ostatních předpisech BOZP, požadavcích zaměstnavatele, pokynech k zajištění BOZP
 - j) kontrola strojů a jejich dokumentace, které souvisely se vznikem pracovního úrazu
 - k) kontrola pracovního postupu, který použil zaměstnanec a který vydal zaměstnavatel
- [9]

7 OSOBNÍ OCHRANA ZAMĚSTNANCŮ

7.1 Obecně

Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, které se týkají výkonu práce, a také vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací BOZP a přijímáním opatření k předcházení rizikům.

Při přijímání opatření k předcházení rizikům a provádění technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik se vychází ze všeobecných preventivních zásad, kterými se mimo jiné rozumí přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany. Není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP). [8]

Kromě OOPP je zaměstnavateli uložena povinnost poskytovat zaměstnancům mycí, čistící a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu a na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami též ochranné nápoje.

7.2 Osobní ochranné pracovní prostředky

OOPP jsou ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat technické požadavky pro OOPP. Technické požadavky pro OOPP stanoví nařízení vlády č.21/2003 Sb.

V prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení, znečištění, nebo plní ochrannou funkci, poskytuje zaměstnavatele též pracovní oděv a obuv. Poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním, Kromě povinnosti poskytnout OOPP má zaměstnavatel též povinnost udržovat OOPP v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání.

Zaměstnavatel poskytuje OOPP podle vlastního seznamu, který je zpracován na základě vyhodnocených rizik a konkrétních podmínek práce.

Pozornost ze strany zaměstnavatele musí být věnována, kromě povinnosti kontroly používání OOPP, také povinnosti udržovat OOPP v použitelném stavu. Jedná se o stanovení

způsobu praní a čištění, dále se jedná o povinnost u OOPP složitých konstrukcí určených k ochraně proti smrtelnému nebezpečí nebo proti nebezpečím, která mohou vážně a nevratně poškodit zdraví a kde bezprostřední účinky a stupeň ochrany uživatel nemůže včas rozpoznat, je stanovení způsobu a lhůt kontrol, rozsahu údržby a čištění, provádění oprav, revizí apod.

Na výše uvedené požadavky pamatuje i zákon č.251/2005 Sb., o inspekci práce, který konkretizuje přestupky fyzických a správní delikty právnických osob na úseku bezpečnosti práce.

Obrázek 1: OOPP ochranná přilba

7.3 Mycí, čistící a dezinfekční prostředky

Zaměstnavatel je povinen poskytovat mycí, čistící a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu. Tyto poskytuje, jako v případě OOPP, podle vlastního seznamu na základě vyhodnocených rizik a konkrétních podmínek práce.

Podmínky pro poskytování mycích, čistících a dezinfekčních prostředků:

- a) k předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění poskytne zaměstnavatel dezinfekční prostředky
- b) za dezinfekční prostředky se považují též ochranné masti s dezinfekčním účinkem
- c) zaměstnancům, kteří přicházejí do styku s látkami, které mohou způsobit podráždění pokožky nebo znečištění zaměstnance, poskytne zaměstnavatel podle druhu látky mycí a čistící prostředky, příp. regenerační krémy a masti [8]

Obrázek 2: Mycí a čistící desinfekční přípravek

8 ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOST

8.1 Pracovnílékařské služby

Zákon č. 373/2011 Sb. ukládá zaměstnavateli povinnost, aby na svých pracovištích, jde-li o práce, které jsou zařazené do kategorie první, druhé, druhé rizikové, třetí a čtvrté, uzavřít písemnou smlouvu o poskytování pracovnílékařské služby s poskytovatelem pracovnílékařských služeb. Poskytovatel pracovnílékařských služeb je fyzická či právnická osoba, která má oprávnění k poskytování zdravotních služeb, a to v oboru všeobecné praktické lékařství anebo pracovní lékařství.

8.1.1 Pracovnílékařské prohlídky

Za pracovnílékařské prohlídky se považují:

- a) vstupní prohlídka, periodická prohlídka a mimořádná prohlídka, které se provádějí za účelem posouzení zdravotní způsobilosti ve vztahu k vykonávané profesi
- b) výstupní lékařská prohlídka
- c) lékařská prohlídka po skončení rizikové práce

8.2 Informovanost zaměstnanců

Zaměstnavatel je povinen sdělit zaměstnancům, u kterého poskytovatele pracovnílékařských služeb jim budou poskytnuty pracovnílékařské služby a jakým druhům očkování a jakým preventivním prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům podrobit se těmto očkováním, prohlídkám a vyšetřením v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví. [3]

8.3 Kategorizace prací

Základní legislativní požadavky pro tzv. kategorizaci prací definuje zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění:

a) podle míry výskytu faktorů, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců, a jejich rizikovitosti pro zdraví se práce zařazují do čtyř kategorií. Kritéria, faktory a limity pro zařazení prací do kategorií stanoví prováděcí právní předpis; hodnocení rizika a minimální ochranná opatření stanoví zvláštní právní předpis. [14]

Dochází tedy k určitému rozřazení dle výše rizika a rizikových faktorů. Pokud se na pracovišti zaměstnavatele vyskytují rizikové faktory pracovních podmínek, je zaměstnavatel povinen měřením zjišťovat a kontrolovat jejich hodnoty a zabezpečit, aby byly vyloučeny nebo maximálně eliminovány.

Kategorizace prací obsahuje celkem 13 rizikových faktorů:

- prach
- chemické látky
- hluk
- vibrace
- neionizující záření a elektromagnetická pole
- fyzická zátěž
- pracovní poloha
- zátěž teplem
- zátěž chladem
- psychická zátěž
- zraková zátěž
- práce s biologickými činiteli
- práce ve zvýšeném tlaku vzduchu

O zařazení prací do třetí nebo čtvrté kategorie rozhoduje příslušný orgán ochrany veřejného zdraví. Návrh předkládá zaměstnavatel a to do 30 kalendářních dnů ode dne zahájení výkonu prací. Práce do druhé kategorie zařazuje zaměstnavatel a to do 30 kalendářních dnů

ode dne zahájení jejich výkonu, změny podmínek odůvodňující zařazení práce do druhé kategorie, nebo do 10 dnů ode dne vykonatelnosti rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví.[14]

8.4 Rizikové práce, evidence rizikových prací

Rizikovou prací se pro účely kategorizace prací rozumí práce, při níž je nebezpečí vzniku nemoci z povolání. Jedná se o práce zařazené do kategorie 2 riziková, 3 a 4.

Zaměstnavatel, na jehož pracovištích jsou vykonávány rizikové práce, je povinen:

- zabezpečit neprodleně mimořádná měření faktorů pracovních podmínek
- zajistit příčinu překročení limitních hodnot ukazatelů biologických expozičních testů (limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů upravuje vyhláška č. 432/2003 Sb.)
- předložit rozsah opatření k omezení faktorů nepříznivě ovlivňujících zdraví na nejmenší rozumně dosažitelnou míru [13]

Zaměstnavatel je v rámci evidence rizikových prací dále povinen:

- a) u zaměstnance ode dne přidělení rizikové práce vést evidenci o:
 - jménu, příjmení a rodném čísle
 - počtu směn odpracovaných při rizikové práci
 - datech a druzích provedených lékařských prohlídek a jejich závěrech
 - zvláštních očkováních souvisejících s činností na pracovištích nebo o souvisejících s imunitou zaměstnance
 - výsledcích sledování zátěže organismu zaměstnanců, o faktorech pracovních podmínek a naměřených hodnot

- b) ukládat evidenci po dobu 10 let od ukončení expozice, a jde-li o práce

- s chemickými karcinogeny, s azbestem, v riziku fibrogenního prachu a s biologickými činiteli, po dobu 40 let od ukončení expozice
- c) evidenci o pracích předat při svém zániku bez právního nástupce orgánu ochrany veřejného zdraví

9 ODBORNĚ ZPŮSOBILÁ OSOBA K ZAJIŠŤOVÁNÍ ÚKOLŮ V PREVENCI RIZIK

9.1 Povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel zajišťuje dle ZP úkoly v prevenci rizik, zaměstnává-li:

- a) do 25 zaměstnanců, může zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám, má-li k tomu potřebné znalosti
- b) od 26 – 500 zaměstnanců, může zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám, je-li k tomu odborně způsobilý, nebo jednou či více odborně způsobilými osobami
- c) nad 500 zaměstnanců, zajišťuje úkoly v prevenci rizik vždy jednou nebo více odborně způsobilými osobami

Hlavním úkolem odborně způsobilých osob k zajišťování úkolů v prevenci rizik je napomáhat zaměstnavateli ve vyhledávání rizik, zjišťovat jejich zdroje a příčiny, hodnotit rizika, navrhnout opatření k jejich odstranění, napomáhat prosazovat je na pracovištích a napomáhat při plnění ostatních úkolů zaměstnavatele v oblasti BOZP.

Rozhodování o tom, jaká opatření budou přijímána, je však plně v rukou zaměstnavatele.

9.2 Náplň odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik

Náplň činnosti odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik lze specifikovat následovně:

- a) radí zaměstnavateli a ostatním vedoucím zaměstnancům zejména při:
 - projekci, výstavbě a provozu podnikových zařízení
 - výběru strojů, zařízení, materiálů a látek
 - vypracování pracovních postupů
 - výběru osobních ochranných pracovních prostředků a pracovních pomůcek

- vytváření pracovišť s ohledem na uspořádání, vybavení a udržení vhodného pracovního prostředí
- b) ověřuje, zda výrobní a pracovní prostředky a zařízení při jejich přejímání a uvádění do provozu odpovídají požadavkům z hlediska zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce
- c) ověřuje zásady bezpečnosti práce a úrazové prevence tím, že:
- organizuje po odborně metodické stránce pravidelně kontrolu jednotlivých pracovišť, sděluje zjištěné nedostatky zaměstnavateli a vedoucím zaměstnancům
 - předkládá návrhy opatření na odstranění zjištěných nedostatků a spolupracuje při jejich realizaci
 - sleduje používání ochranných prostředků a pracovních pomůcek
 - zjišťuje nebo spolupracuje při zjišťování příčin vzniku pracovních úrazů, provádí analýzy pracovní úrazovosti a stanovuje návrhy opatření proti jejich opakování
 - eviduje pracovní úrazovost u zaměstnavatele
- d) spolupracuje při:
- školení a zacvičování zaměstnanců podniku, zaměstnanců spolupracujících podniků a fyzicky podnikajících osob, pracují-li pro zaměstnavatele, nebo na stejném pracovišti, zástupců zaměstnanců pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci
 - vyjádření se k obsahu dohod při zadávání zakázek dodavatelům prací a služeb z hlediska zajištění BOZP a spolupracuje při získávání podkladů a předávání informací o rizicích, plní-li úkoly zaměstnanci více zaměstnavatelů na jednom pracovišti
 - spolupráci s poskytovatelem pracovnílékařských služeb a odborovou organizací

Lze specifikovat i požadavky na dovednosti a znalosti odborně způsobilých osob k zajišťování úkolů v prevenci rizik:

- znalost právních předpisů, které upravují oblast BOZP
- znalost povinností zaměstnavatele a práv a povinností zaměstnanců týkajících se BOZP
- znalost problematiky BOZP potřebné pro výkon v prevenci rizik
- znalost systémů identifikace nebezpečí, hodnocení, odstraňování, popřípadě minimalizace rizik při práci včetně metod předcházení pracovním úrazům a nemocem z povolání
- dovednost při prevenci rizik spočívající v posouzení otázek BOZP, včetně zpracování a udržování stanovené dokumentace
- znalost požadavků na výběr osobních ochranných pracovních prostředků, jejich používání, evidence a kontroly
- znalost základních nástrojů komunikace

9.3 Rozdělení činností odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik

Činnost odborně způsobilých osob k zajišťování úkolů v prevenci rizik rozdělit následovně:

- a) úsek poradní a preventivní
- b) evidenční a rozborová činnost
- c) tvorba bezpečnostních předpisů
- d) péče o řádné pracovní podmínky
- e) kontrolní činnost
- f) výchova zaměstnanců k BOZP
- g) spolupráce se státními orgány

- h) plánování BOZP
- i) soustavné vlastní vzdělávání

9.3.1 Úsek poradní a preventivní

Na tomto úseku předkládá odborně způsobilá osoba v prevenci rizik návrhy, podněty, stanoviska managementu, případně majiteli firmy. Provádí výklad povinností vedoucích zaměstnanců a hodnotí závažné události. Odpovídá na dotazy a připomínky zaměstnanců, připravuje stanoviska a návrhy řešení problémů v provozu firmy z hlediska BOZP.

9.3.2 Evidenční a rozborová činnost

Odborně způsobilá osoba v prevenci rizik provádí pro firmu evidenční a rozborovou činnost, kdy eviduje všechny pracovní úrazy, účastní se při sepisování záznamů o pracovních úrazech, zajišťuje doklady o odškodňování pracovních úrazů. Dále sleduje počty kalendářních dnů pracovní neschopnosti z titulu pracovních úrazů a nemocí z povolání, archivuje doklady o smrtelných úrazech a doklady o všech kontrolách BOZP a uložených pokutách.

9.3.3 Tvorba bezpečnostních předpisů

Zúčastňuje se tvorby vnitřních předpisů, zpracovává návrhy vnitřních předpisů k zajištění BOZP, na základě hodnocení rizik zpracovává seznamy OOPP. Podílí se na sledování prací zakázaných ženám, těhotným ženám a mladistvým, rovněž se podílí na tvorbě pracovních či technologických předpisů.

9.3.4 Péče o řádné pracovní podmínky

Na úseku péče o řádné pracovní podmínky zpracovává návrh kategorizace prací dle příslušných právních předpisů, kontroluje dodržování zákonem stanovených pracovních podmínek, navrhuje zlepšování stávajících pracovních podmínek, pozornost věnuje zabezpečování OOPP.

9.3.5 Kontrolní činnost

Nedílnou součástí práce odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik je kontrolní činnost. Provádí se kontroly dle plánu práce např. cílené, opakované, namátkové, kontroluje zejména plnění opatření přijatých po pracovních úrazech, plnění úkolů uložených kontrolními orgány, zabezpečení pracoviště z hlediska BOZP, vybavení a používání OOPP. K zajištění prokazatelnosti provedených kontrol zpracovává zápisy o kontrolách.

9.3.6 Výchova zaměstnanců v BOZP

V oblasti výchovy k BOZP zavádí ve firmě systém výchovy k BOZP, provádí některá školení zaměstnanců (vstupní, periodické, školení vedoucích zaměstnanců apod.). Spolupracuje při výběru externích školitelů zajišťujících odborná profesní školení např. školení jeřábníků, vazačů, svářečů apod.

9.3.7 Spolupráce se státními orgány

Odborně způsobilá osoba k zajišťování úkolů v prevenci rizik spolupracuje uvnitř firmy s právním oddělením, s odborovou organizací v podniku a s technickým rozvojem organizace. Vně podniku spolupracuje s Policií ČR (v případě šetření závažných nebo smrtelných pracovních úrazů), s orgány inspekce práce, s orgány ochrany veřejného zdraví a se zdravotními pojišťovnami na úseku zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.

9.3.8 Plánování BOZP

Svou činnost si odborně způsobilá osoba k zajišťování úkolů v prevenci rizik plánuje. Připravuje např. plán hlavních úkolů, plán kontrol technických zařízení, plán kontrol pracoviště, organizuje veřejné prověrky pracovišť, plán školení BOZP a přezkušování.

9.3.9 Soustavné vlastní vzdělávání

Odborně způsobilá osoba k zajišťování úkolů v prevenci rizik soustavně sleduje vývoj v legislativě BOZP. Sleduje nové právní a ostatní předpisy v oblasti BOZP, odbornou literaturu, absolvuje odborné kurzy a školení s cílem sledovat změny či úpravy platných právních předpisů a příslušnou zkouškou podle zvláštních právních předpisů udržuje svoji odbornou způsobilost na požadované profesní úrovni.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

10 PROFIL SPOLEČNOSTI

Zapsání do obchodního rejstříku:	1. března 1994
Název:	STRABAG a.s.
Sídlo:	Na Bělidle 198/21, 150 00 Praha 5
IČO:	608 38 744
Právní forma:	Akciová společnost
Představenstvo:	
Předseda představenstva:	Ing. Jaroslav Katzer
Členové představenstva:	Ing. Jarmila Považanová Miroslav Božetický Walter Egger Jiří Dynka
Základní kapitál:	1 119 600 000,- Kč
Počet pracovníků:	2200
Předmět podnikání:	Provádění staveb, jejich změn a odstraňování Projektová činnost ve výstavbě Výroba betonu a obalovaných živičných směsí

10.1 Charakteristika společnosti

Hlavními podnikatelskými aktivitami firmy STRABAG a.s. jsou čtyři odvětví: pozemní stavitelství, silniční stavitelství, výstavba tunelů a inženýrské stavitelství, rozvojové projekty.

Největší podíl, přes 70 % na celkových výkonech, má odvětví silničního stavitelství. Organizačně je toto odvětví děleno do čtyř operativních direktí – odštěpných závodů. Odštěpný závod Praha, České Budějovice, Brno a Ostrava.

Charakter prací při realizaci zakázek v silničním stavitelství:

- Doprava a pokládka asfaltových směsí
- Výstavba zemního tělesa pozemních komunikací
- Frézování vozovek
- Postřiky a nátěry asfaltovými pojivy
- Pokládka litého asfaltu
- Výstavba mostů
- Kanalizace
- Dlažby
- Protihlukové stěny
- Provádění silničních svodidel
- Provádění gabionových konstrukcí
- Recyklace stavebních demoličních materiálů

11 PROVÁDĚNÍ ŠKOLENÍ VE SPOLEČNOSTI STRABAG A.S.

11.1 Obecně

Při zajišťování školení v BOZP musí zaměstnavatel vycházet ze zákona (ZP), ve znění pozdějších předpisů, dalších zákonů, NV, vyhlášek, technických norem, hygienických a zdravotních předpisů, vnitropodnikových předpisů a nařízení.

11.2 Rozsah školení

Jednotlivá školení jsou organizována podle pracovního zařazení, tedy profesí a dále podle odbornosti. Rámcový rozsah jednotlivých druhů školení, je vždy uveden v osnovách školení, které jsou přílohami bakalářské práce.

V případě, že je školení zajištěno vlastní odborně způsobilou osobou k zajišťování úkolů v prevenci rizik, je proveden záznam o školení na prezenční listině.

V případě, že je školení zajištěno externí osobou či vzdělávacím střediskem, je nutno k tomuto školení doložit prezenční listinu, osnovu školení, kvalifikaci a oprávnění k organizování takového školení.

Všechna školení končí ověřením znalostí (písemnou formou – test).

11.3 Vstupní školení BOZP

Toto školení povinně absolvují zaměstnanci nově přijatí do pracovního poměru, žáci, učni a studenti, kteří jsou zaměstnáni v rámci výchovy k výkonu budoucího povolání a jiné osoby, které nastupují do pracovního poměru u zaměstnavatele ke krátkodobé výpomoci – brigádníci, všichni zaměstnanci zaměstnavatele, kteří z různých důvodů měli přestávku v zaměstnání nepřetržitě v trvání více než 12 měsíců nejpozději v první den nástupu do zaměstnání.

Bez absolvovaného vstupního školení nesmí být zaměstnanec pověřen žádnou pracovní činností.

11.4 Seznámení s pracovištěm

Toto seznámení absolvují povinně všechny osoby uvedené v předcházejícím bodě. Bez absolvovaného seznámení s pracovištěm nesmí být zaměstnanec pověřen žádnou pracovní činností. Pro zaměstnance zaměstnavatele je o seznámení s pracovištěm pořízen záznam do Knihy BOZP.

Seznámení s pracovištěm, musí být zástupci všech dodavatelů nebo jiných fyzických osob, které je prováděno na příslušném formuláři.

11.5 Předání pracoviště

Při předání pracoviště subdodavatelům, tedy subjektům, které budou provádět dílo na základě uzavřené Smlouvy o dílo, je provedeno formou seznámení s pracovištěm všech zástupců subdodavatelů, které je zaznamenáno na příslušném formuláři.

11.6 Periodické školení BOZP

Periodické školení absolvují všichni zaměstnanci ve stanovených lhůtách podle pracovního zařazení a to následovně:

- a) statutární zástupci, ředitelé odštěpných závodů, ředitelé oblastí, hlavní stavbyvedoucí, stavbyvedoucí, administrativní pracovníci, ekonomové a ostatní technici v intervalu 1x ročně
- b) zaměstnanci dělnických profesí v intervalu 1x ročně

11.7 Mimořádné školení

Mimořádné školení absolvují zaměstnanci zejména při zásadní změně právních předpisů, při přeřazení na jinou profesi nebo při dlouhodobé pracovní neschopnosti, kterou zaměstnavatel definuje jako delší než 6 měsíců.

11.8 Profesní odborné školení

Je určeno zaměstnancům v odborných profesích, např. obsluha stavebních strojů, řidiči z povolání, jeřábníci, vazači, svářeči, topiči, apod.

Školení jsou prováděna vždy osobou s platnou příslušnou odbornou způsobilostí.

11.8.1 Školení obsluh stavebních strojů

Je určeno pro obsluhy stavebních strojů, jež musí vlastnit příslušné oprávnění a musí absolvovat školení podle vyhlášky č. 77/1965 Sb. o výcviku, způsobilosti a registraci obsluh stavebních strojů.

Tato školení jsou organizována pro následující stroje a zařízení:

- Dozery a traktory kolové
- Dozery a traktory pásové
- Lopatová rypadla pásová automobilová a kolová
- Nakládací a vykládací stroje kolové a pásové
- Autogrejdry
- Motorové skrejpry
- Skrejpry s tahačem pásovým
- Silniční válce
- Kompresory s tlakem nad 0,5 Mpa a nebo výkonem od 300 m³ za hodinu

- Finišery
- Elektrocentrály s výkonem od 32 kW

Obsluhy výše uvedených stavebních strojů a zařízení musí vlastnit průkaz strojníka a absolvovat školení a přezkušování oprávněnou osobou nejméně 1x za 2 roky. (U některých strojů může být termín přezkušování obsluh stanoven jinak - podle příslušné ČSN).

U pracovních strojů, které svým charakterem odpovídají motorovým vozidlům způsobilým pro provoz na veřejných komunikacích, je nutné, aby obsluha vlastnila kromě průkazu strojníka i řidičský průkaz odpovídající skupiny.

11.8.2 Školení profesí se zvláštním oprávněním a zkouškou

V tabulce jsou uvedeny jednotlivé profese, pro které je třeba absolvovat příslušná školení a četnost školení.

Tabulka 1: Četnost školení profesí se zvláštním oprávněním a zkouškou

Profese	Četnost školení a ověřování znalostí
Jeřábníci	3 roky
Vazači	3 roky
Svářeči el. obloukem	2 roky
Svářeči plamenem	2 roky
Řidiči motorových vozíků	3 roky
Řidiči silničních motorových vozidel s profesním průkazem	1 rok v rozsahu 7 hodin
Ostatní řidiči	3 roky
Obsluhy řetězových pil, motorových i elektrických	2 roky
Elektrikáři a pracovníci na elektrotechnických zařízeních	3 roky
Obsluhy stavebních strojů	2 roky

Školení musí být vykonána ve stanovených termínech v souladu s příslušnými předpisy. Školení, týkající se vyhrazených technických zařízení - plyn, elektřina, zdvihací zařízení - (jeřábniči, vazači), kotle, tlakové nádoby (vzdušník kompresoru, expanzomat) provádějí smluvní revizní technici vyhrazených technických zařízení, ostatní školení musí být provedena v příslušných odborných školicích střediscích a kde to umožňují právní předpisy i vlastními zaměstnanci.

Dokladem o vykonaném profesním školení je osnova školení, prezenční listina a písemné osvědčení školicího střediska nebo doklad, který vydává oprávněná osoba.

12 IDENTIFIKACE NEBEZPEČÍ A HODNOCENÍ RIZIK, ŘÍZENÍ RIZIK

12.1 Identifikace nebezpečí souvisejících s BOZP

Nebezpečí jsou identifikována a evidují se v Registru rizik a opatření, vzor je uveden v příloze této práce. Nebezpečí se identifikují pro všechny činnosti společnosti, které obsahují jak činnosti prováděné na stavbách (stavební technologie), tak provoz stavební a dopravní mechanizace a vozidel, používání drobného náradí, tak i činnosti spojené s výkonem administrativy.

Centrální Registr rizik a opatření je z praktického důvodu veden v elektronické verzi (např. Microsoft Excel), který umožňuje, po dosazení hodnot pro jednotlivé ukazatele, automatické vyhodnocování míry rizika daného nebezpečí.

Centrální identifikaci nebezpečí a rizik provádí pověřený zaměstnanec ve spolupráci s odborně způsobilou osobou k zajišťování úkolů v prevenci rizik, vedoucími pracovníky na všech stupních řízení, zaměstnanci a odborové organizace a schvaluje je statutární zástupce společnosti. Centrální identifikace nebezpečí se provádí průběžně, nejméně však v intervalu 1x za rok nebo při výrazné změně (např. nové činnosti, nová právní úprava, změna projektu, závažná havárie či pracovní úraz apod.).

Pro jednotlivé stavby zpracovává Registr rizik a opatření příslušný stavbyvedoucí případně ve spolupráci s odborně způsobilou osobou k zajišťování úkolů v prevenci rizik a schvaluje ho vedoucí pracoviště. Pro zpracování Registru rizik dané stavby využívá Centrální registr rizik a opatření s tím, že použije z tohoto centrálního registru ty činnosti a rizika, kterými budou nebo by mohli být zaměstnanci společnosti či jiných dodavatelů ohroženi. S vypracovaným Registrem rizik prokazatelně seznámí stavbyvedoucí všechny své zaměstnance a odpovědné zástupce všech dodavatelů. Registr rizik včetně prokazatelného záznamu musí být k dispozici na stavbě. Při každé změně v Registru rizik musí stavbyvedoucí s těmito změnami prokazatelně seznámit neprodleně své podřízené zaměstnance a odpovědné zástupce všech dodavatelů.

Stavbyvedoucí je dle Zákona č.309/2006 Sb. zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci povinen nejpozději do 8 dnů před zahájením prací na staveništi doložit, že informoval koordinátora (pokud je určen zadavatelem stavby) o rizicích

vznikajících při pracovních nebo technologických postupech, které jsou zvoleny pro danou stavbu.

Pro jednotlivé stálé objekty/areály zpracovává Registr rizik a opatření jeho příslušný vedoucí pracoviště. Pro zpracování Registru rizik daného objektu/areálu využívá Centrální registr rizik a opatření s tím, že použije z tohoto centrálního registru ty činnosti a rizika, s kterými budou nebo by mohli být zaměstnanci společnosti či jiných dodavatelů ohroženi.

Registr rizik je zpracováván výhradně pro činnosti, které provádí společnost vlastními zaměstnanci, pro ostatní činnosti je seznam rizik a opatření na jejich eliminaci nedílnou součástí smluvního vztahu s dodavateli, v němž je uvedena forma jeho předání. Rizika dodavatelů musí být předána stavbyvedoucímu nejpozději před zahájením prací dodavatele.

Na stavbách se návštěvníci mohou pohybovat výhradně v doprovodu zaměstnance proškoleného s riziky dané stavby. Za návštěvníky nejsou považovány zaměstnanci a osoby, které jsou ve smluvním vztahu se společností.

12.2 Hodnocení velikosti míry rizika identifikovaných nebezpečí

Aby vyhodnocování rizik bylo účinné a přineslo požadovaný efekt, je pravidelně kontrolováno a vyhodnocováno (minimálně 1 x za 1 rok nebo při změně činností či používaných zařízeních). K usnadnění identifikace rizik má společnost STRABAG a.s. zpracován tabulkový přehled pro vyhodnocování rizik, který obsahuje:

- a) posuzovaný objekt
- b) činnost, identifikace nebezpečí
- c) rizika
- d) vyhodnocení závažnosti rizika
- e) opatření k eliminaci rizik

Ke každému identifikovanému nebezpečí se stanoví míra rizika.

Míra rizika vyžaduje přesnou specifikaci konkrétních složek rizika, které připadají v úvahu, tj. stanovení specifického scénáře sledu událostí, přičemž se určí charakter předpokláda-

ných následků, pravděpodobnost uskutečnění dotyčného scénáře a názor hodnotitele(ů). Při hodnocení se přihlíží k existujícím opatřením omezování rizika.

Podle jednoduché bodové metody je vyhodnocené riziko označeno s přihlédnutím k pravděpodobnosti vzniku a následků, stupni závažnosti, počtu ohrožených osob, času působení rizika. Odhad pravděpodobnosti, se kterou může uvažované nebezpečí opravdu nastat, se stanoví dle stupnice odhadu pravděpodobnosti vzestupně číslem od 1 do 5, kde je zahrnuta míra, úroveň a kriteria jednotlivých nebezpečí. Pro posouzení a vyhodnocení zdrojů rizik je použito následující specifikace, která se zaznamenává do sloupců „P“, „Z“ a „N“:

Pravděpodobnost vzniku a existence rizika „P“

1. nahodilá
2. nepravděpodobná
3. pravděpodobná
4. velmi pravděpodobná
5. trvalá

Pravděpodobnost následků – závažnost „Z“

1. poranění bez pracovní neschopnosti
2. absenční úraz (s pracovní neschopností)
3. vážnější úraz vyžadující hospitalizaci
4. těžký úraz a úraz s trvalými následky
5. smrtelný úraz

Názor hodnotitelů „N“

1. zanedbatelný vliv na míru nebezpečí a ohrožení
2. malý vliv na míru nebezpečí a ohrožení
3. větší, zanedbatelný vliv na míru nebezpečí a ohrožení
4. velký a významný vliv na míru nebezpečí a ohrožení
5. více významných a nepříznivých vlivů na závažnost a následky ohrožení a nebezpečí

Míra rizika se poté počítá jakou součin následujících ukazatelů:

- Pravděpodobnost (P)
- Závažnost (Z)
- Názor hodnotitelů (N).

bezvýznamné riziko (1 – 3)

akceptovatelné riziko (4 – 10)

mírné riziko (11 – 50)

nežádoucí riziko (51 – 100)

nepřijatelné riziko (101 – 125)

Hodnocení míry rizik jednotlivých nebezpečí je prováděno vedoucími pracovníky na všech stupních řízení a ve stejných intervalech jako identifikace nebezpečí.

12.3 Bezpečnostní opatření ke snížení rizika

V Registru rizik a opatření jsou stanoveny standardní opatření ke snížení rizika tak, aby riziko bylo přijatelné, většinou jde o organizační opatření. Povinností vedoucích zaměstnanců je tato opatření, většinou vyplývající z bezpečnostních předpisů a návodů k obsluze, zajišťovat a kontrolovat.

Odborně způsobilá osoba k zajištění úkolů v prevenci rizik kontroluje, že uvedená opatření pro eliminaci rizik jsou realizována, což je obzvláště důležité při vyhodnocení pravděpodobnosti vzniku rizika resp. možných následků ohrožení. Při stanovení postupů a opatření ke snížení a zvládnutí rizik a jejich priorit platí zejména následující zásady:

- a) je-li to možné, má se vyloučit nebezpečí úplně, nebo potlačit zdroj rizika (např. použitím bezpečnějších látek a technologií)
- b) tam, kde je to možné, má se přizpůsobit práce pracovníkovi (např. nutno vzít v úvahu individuální mentální a fyzické schopnosti)
- c) pro snížení rizika nutno sledovat a využívat vývoj techniky a technický pokrok

- d) nutno dávat přednost tzv. kolektivním bezpečnostním opatřením, která chrání více pracovníků současně
- e) zpravidla je nutno vzájemně vhodně kombinovat technická, organizační, výchovná popř. i další opatření
- f) zavedení a uplatňování plánované preventivní údržby strojů včetně bezpečnostních zařízení
- g) uvažovat s nouzovými opatřeními v případě nepříznivých povětrnostních podmínek na nechráněných pracovištích
- h) zdokonalit a zkvalitnit systém péče o BOZP
- i) zajistit realizaci preventivních opatření pro snížení rizik, včetně přezkoumávání vyhodnocení rizik jestliže dojde ke změně podmínek nebezpečí a rizika
- j) v případech, kdy nelze rizika zcela eliminovat, je třeba je alespoň snížit na nejmenší možnou míru a zbytkové riziko kontrolovat

12.4 Řízení rizik

Společnost musí řídit a regulovat ty činnosti a služby, které představují nežádoucí a neakceptovatelné riziko pro bezpečnost a zdraví zaměstnanců. Přístup pro omezování rizik BOZP vychází z preferenčního pořadí opatření k omezení rizika od přednostního opatření k nejméně žádoucímu v této hierarchii:

- eliminace,
- nahrazení,
- technická opatření
- administrativní opatření
- osobní ochranné pracovní prostředky.

Jednotlivá opatření jsou vždy uvedena přímo v Registru rizik a opatření. V případě řízení nežádoucího či nepřijatelného rizika musí společnost stanovit Cíl a Program BOZP, který

bude opatření ke snížení rizika definovat podrobně. Za plnění opatření uvedených v Registru rizik a opatření vždy odpovídá vedoucí zaměstnanec daného pracoviště.

Vedoucí pracoviště nebo stavbyvedoucí musí zajistit seznámení s riziky na pracovišti stavby odpovědné zástupce dodavatelů a obráceně musí informovat své podřízené zaměstnance o rizicích vyplývajících z činnosti dalších dodavatelů.

13 OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY

Poskytování OOPP je prováděno na základě ZP a NV č. 495/2001 Sb. podmínky pro poskytování OOPP, MČP a dezinfekčních prostředků. Na základě těchto předpisů a zhodnocení rizik možného ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců vydává zaměstnavatel vnitřní předpis tak, aby zaměstnanci byli chráněni na pracovištích před riziky, které by mohly ohrozit jejich životy a zdraví při práci.

OOPP jsou prostředky, které chrání zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví a nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat technické požadavky kladené na OOPP. OOPP musí být po dobu užívání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat další riziko. OOPP, u nichž jsou předepsány revize (postroje, lana osobního zajištění) musí být revidovány v předepsaných termínech. OOPP musí odpovídat podmínkám na pracovišti, musí být přizpůsobeny fyzickým předpokladům zaměstnanců, respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav zaměstnanců. Zaměstnanci musí být s používáním OOPP řádně seznámeni.

Vedoucí zaměstnanci jsou povinni seznámit zaměstnance s podmínkami a riziky práce při přidělování OOPP.

Dále jsou povinni:

- a) kontrolovat, zda zaměstnanci přidělené ochranné prostředky používají,
- b) zodpovídají za správné vybavení pracovníků prostředky OOPP na pracovišti při pracovních činnostech a za řádnou a prokazatelnou evidenci OOPP
- c) v návaznosti na vydané OOPP zajistí finanční náhrady za čištění, údržbu a opravy OOPP například proplacením dokladu z čistírny, nebo poskytnutí paušální náhrady
- d) nepřipustit, aby pracovníci na pracovištích nepoužívali přidělené OOPP

13.1 Nakupování OOPP

Nakupovány a poskytovány mohou být pouze OOPP, které jsou k tomuto určeny a tuto skutečnost je nutno doložit Prohlášením o vlastnostech.

13.2 Výdej a používání OOPP

OOPP jsou majetkem společnosti a ta je vydává v rozsahu a za podmínek stanovených v interní dokumentaci zaměstnancům na základě písemného potvrzení. Výdej OOPP je evidován na osobní kartě OOPP u vedoucího pracoviště s podpisem zaměstnance, že příslušnou OOPP převzal.

Zaměstnanec je povinen podle ZP používat tyto přidělené OOPP v době konání pracovní činnosti a pečovat o jejich údržbu a hospodaření s nimi. Zaměstnanec je povinen používat přidělené OOPP po dobu jejich ochranné funkčnosti. Jestliže OOPP ztratí svoji ochrannou funkci, poskytne společnost zaměstnanci nové OOPP za výše uvedených podmínek.

Tam, kde přítomnost více rizik vyžaduje, aby pracovník používal více OOPP současně, musí být tyto OOPP vzájemně slučitelné. Tam, kde zaměstnanci vykonávají práce u různých činností, které se prolínají, poskytují se OOPP takové, aby odpovídaly rizikům při vykonávaných činnostech.

13.3 Zvláštní přidělení OOPP

V případech, kdy je dle seznamů přidělována obuv pracovníkovi na základě doporučení lékaře, zaměstnavatel pořídí tuto OOPP na náklady společnosti, musí však mít požadované ochranné vlastnosti. Při takových pracích, kdy zaměstnanec používá dioptrické brýle a hrozí jejich poškození při pracovní činnosti (svářeč), poskytne zaměstnavatel ochranný kryt nebo ochranné brýle, schopné překrýt dioptrické brýle. V případě, že nelze toto překrytí dioptrických brýlí zajistit, společnost zajistí úhradu dioptrického skla do původních rámečků, nebo do svářečské kukly.

13.4 Seznam činností, pro které se OOPP poskytují

Ochrana hlavy:

- a) ochranná přilba – stavební práce na základě vyhodnocení rizik, práce na lešení a pod ním, práce ve výšce, montáž a demontáž bednění, stavění lešení, demoliční práce, práce v jámách a výkopech, jeřábnické a vazačské práce, obsluha motorových vozíků, práce s motorovými řetězovými pilami a křovinořezy a všude tam, kde je to uloženo podmínkami stavby

Ochrana nohou:

- a) obuv s podrážkou odolnou proti proražení a propíchnutí: práce na mostech, údržbářské, stavební práce, lešenářské práce, demoliční práce
- b) obuv s ochrannou bezpečnostní tužinkou: práce ve stavební výrobě při kladení obrub betonových žlabů, práce s materiálem a předměty, působícími ostrými hranami
- c) obuv s ochrannou bezpečnostní tužinkou, podrážkou odolnou proti proražení a propíchnutí a podrážkou odolnou proti teplotě: práce pokládkových čt
- d) obuv s podrážkou proti skluzu pro práce v mokrých prostorech

Ochrana očí a obličeje (ochranné brýle, svářečské brýle, ochranný obličejový štít, svářečská kukla, brýle proti oslnění): broušení, sekání, svářečské práce, práce, kde dochází k odlamování materiálu, práce s nastřelovacím nářadím, rozprašováním barev, práce s kyselinami a zásadami, práce s motorovými řetězovými pilami a křovinořezy, práce dlaždičské, stáčení horké živice, práce na kovoobráběcích strojích

Ochrana sluchu (zátkové chrániče sluchu, mušlové chrániče sluchu): práce s kompresory a sbíjecími kladivy a vibračními deskami, práce s motorovými řetězovými pilami, práce se zemními stavebními stroji, vstřelovacím nářadím a tam, kde je překročena NPK pro hluk

Ochrana proti vibracím (rukavice kožené antivibrační): práce s vibračními deskami, sbíjecími kladivy, křovinořezy a ručními sekačkami na trávu a dále tam, kde překročena NPK pro vibrace

Ochrana dýchacích cest (masky a polomasky proti parám a plynům, respirátor proti prachu): práce s úhlovou bruskou, řezačkami dlažby, broušení dřeva, stříkání barev a tam, kde je překročena NPK pro prašnost

Ochrana těla (ochranný pracovní oděv, ochranný oděv proti prořezání pro práci s motorovou pilou)

- a) pracovní oděv: práce na staveništi, svářečské práce, práce při obrábění kovů a dřeva, práce s kyselinami a zásadami, práce, při které dochází k nadměrnému znečištění oděvu, práce s horkými materiály, opravy vozidel
- b) kožené zástěry: svářečské práce, práce s horkou živicí, práce u dřevoobráběcích strojů na dřevo

Ochrana rukou (rukavice dle prováděné činnosti): práce s kyselinami a zásadami, stavební práce, svářečské práce, práce se živicemi, práce se strojním nářadím, práce s ostrým materiálem, práce, při nichž hrozí riziko prořezání nebo bodnutí, práce s nadměrným znečištěním, práce speciální (vibrace, elektro)

Ochrana celého těla (ochranný oděv do nepřízně počasí, kabát, prošívaný oděv, čepice zimní): proti chladu, proti nepřízní počasí, proti prašnosti.

Další ochrana

Speciální:

- a) zabezpečení proti pádu (pracovní polohovací systémy, systémy zachycení pádu): práce ve výšce, lešenářské a tesařské práce, práce v zásobnících a šachtách
- b) výstražné vesty nebo výstražný oděv s vysokou viditelností: při práci na staveništi

13.5 Čištění OOPP, náhrady za čištění OOPP

Zaměstnavatel pro zajištění čištění, údržby a dezinfekce OOPP bude:

- a) poskytovat pracovníkům finanční paušální náhradu ve výši 100,- Kč za měsíc
nebo
- b) proplatí čistírnu podle skutečných nákladů

13.6 Mycí čisticí a desinfekční prostředky

Poskytování mycích a čisticích prostředků z hlediska znečištění:

- a) práce velmi nečistá: obsluha distributoru, ohřev živice, přeprava ropných látek
- b) práce nečistá: předák, stavební dělník, zedník, dlaždič, tesař, strojník finišeru, pracovník pokládkové čety, obsluha drobné mechanizace, obsluha stavebních strojů, obsluha frézy na asfaltové a betonové povrchy, řidič nákladních vozidel, jeřábník, vazač, svářeč, topič, montér kovových konstrukcí, lešenář, železář, izolatér, provozní elektrikář, údržbář budov
- c) práce méně čistá: obsluha motorových řetězových pil, obsluha křovinořezu, sekačky, sekačky na trávu, skladník, zásobovač, uklízečka
- d) práce čistá: vedoucí pracovníci, odborně způsobilou osobou k zajišťování úkolů v prevenci rizik, bezpečnostní technik, vedoucí pracoviště, stavbyvedoucí, technici, administrativa.

Evidence vydaných prostředků se vede na osobní kartě mycích a čisticích prostředků.

Tabulka 2: Množství poskytovaných MČP

Druh práce	Mycí prostředky v gramech na měsíc	Čisticí pasta v gramech na měsíc	Hydratační krém (indulona, měsíční mast aj.) v gramech na měsíc	Ochranný krém proti slunečnímu záření min. 1 ks/rok	Ručník ks/rok
Práce velmi nečistá	200	900	100	1	2
Práce nečistá	100	450	100	1	2
Práce méně čistá	100	300	-	1	2
Práce čistá	100	-	-	1	2

ZÁVĚR

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci má být součástí všech aktivit podniku. Předpokládá aktivní účast řídicího managementu a zaměstnanců zároveň. Jde o vytvoření pozitivního vnímání a přístupu k této problematice, které není založeno pouze na zákonných požadavcích, ale i na nových principech a filosofii kultury práce.

Společnost STRABAG a.s. má pozitivní přístup k zajišťování BOZP na svých pracovištích, protože si uvědomuje, že jsou to právě zaměstnanci, bez kterých její předmět podnikání nelze realizovat. Plnění právních a jiných požadavků zajišťuje hned 4 odborně způsobilými osobami k zajišťování úkolů v prevenci rizik. Dále má společnost certifikovaný systém managementu BOZP dle normy ČSN OHSAS 18 001, což jí přináší cenné informace při provádění externích auditů, tedy dochází k pravidelnému prověřování třetí stranou.

Ve společnosti je založena odborová organizace, jejíž zástupci se pravidelně účastní každý rok veřejných prověrek BOZP, při jejichž vyhodnocování předkládají svá stanoviska, dále jsou seznamováni se všemi pracovními úrazy a nápravnými opatřeními. Odborový svaz provádí u společnosti kontroly stavu BOZP, kde se společně se zaměstnavatelem snaží udržet maximální úroveň BOZP na pracovištích. Komunikace mezi managementem a odborovou organizací funguje na velice dobré úrovni.

Obrázek 3: Znak Odborového svazu Stavba České republiky

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- [2] Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- [3] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- [4] NEUGEBAUER, Tomáš. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce*. 1 vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 258 s. ISBN978-80-7357-556-4.
- [5] DANDOVÁ, Eva. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v otázkách a odpovědích*. 2. opr. vyd.: Aspi, 2008, 138 s. ISBN978-80-7357-374-4.
- [6] NEUGEBAUER, Tomáš. *Poskytování BOZP v kostce neboli o čem je současná BOZP*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2011, 260 s. ISBN978-80-735.
- [7] VÁCHOVÁ, Miluše. *Bezpečnost práce a její přínos pro zaměstnavatele*. Rožnov pod Radhoštěm: ROVS – Rožnovský vzdělávací servis, 2012, 20 s.
- [8] ONDŘEJČEK, Marian. *Osobní ochrana zaměstnanců*. Rožnov pod Radhoštěm: ROVS – Rožnovský vzdělávací servis, 2012, 20 s.
- [9] KŘEPINSKÝ, Robert. *Evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamů o úrazu, nemoci z povolání, odpovědnost za škodu*. Rožnov pod Radhoštěm: ROVS – Rožnovský vzdělávací servis, 2012, 52 s.
- [10] KÁPL, Václav. *Výchova a formy výuky bezpečnosti práce*. Rožnov pod Radhoštěm: ROVS – Rožnovský vzdělávací servis, 2012, 20 s.
- [11] ROSICKÝ, Jan. *Způsoby identifikace a hodnocení rizik poškození zdraví při pracovním procesu*. Rožnov pod Radhoštěm: ROVS – Rožnovský vzdělávací servis, 2012, 20 s.
- [12] ROSICKÝ, Jan. *Prevence rizik, hodnocení rizik*. Rožnov pod Radhoštěm: ROVS – Rožnovský vzdělávací servis, 2012, 16 s.
- [13] MATOUŠ, Jiří. *Pracovní prostředí a hygiena práce*. Rožnov pod Radhoštěm: ROVS – Rožnovský vzdělávací servis, 2012, 76 s.
- [14] Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČR	Česká republika
Tj.	To je
ZP	Zákoník práce
§	Paragraf
%	Procento
Apod.	A podobně
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
Č.	Číslo
Sb.	Sbírka
NV	Nařízení vlády
ČSN	Česká státní norma
Tzv.	Tak zvaně
MČP	Mycí, čistící a dezinfekční prostředky
NPK	Nejvyšší přípustná koncentrace
Pozn.	Poznámka

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: OOPP ochranná přilba.....	27
Obrázek 2: Mycí a čistící desinfekční přípravek	28
Obrázek 3: Znak Odborového svazu Stavba České republiky.....	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Četnost školení profesí se zvláštním oprávněním a zkouškou	44
Tabulka 2: Množství poskytovaných MČP.....	56

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Vstupní školení BOZP pro všechny zaměstnance
- P II Základní osnova pro periodická školení
- P III Úvodní školení BOZP - zácvik na pracovišti
- P IV Vzor Registru rizik a opatření
- P V Karta OOPP
- P VI Karta MČP

PŘÍLOHA P I: VSTUPNÍ ŠKOLENÍ BOZP PRO VŠECHNY ZAMĚSTNANCE

Vstupní školení BOZP pro všechny zaměstnance

- Zákoník práce v platném znění část pátá Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a odškodňování pracovních úrazů.
- Zákon č. 309/2006 Sb., zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v platném znění
- NV č. 591/2006 Sb. o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích v platném znění
- NV č. 201/2011 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu v platném znění
- NV č. 11/2002 Sb. o stanovení vzhledu a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů v platném znění
- Vyhláška č. 50/78 Sb. zejména § 3 zacházení s el. Zařízením v platném znění
- Zajištění bezpečnosti práce při činnosti s vyhrazenými technickými zařízeními
- Zásady poskytování první pomoci
- Poskytování OOPP, mycích a čisticích prostředků – NV č. 495/2001 Sb. v platném znění
- Seznam zakázaných prací ženám a mladistvým v souvislosti se ZP
- Zákaz požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek
- Úloha odborové organizace při zajišťování BOZP
- Zakázané manipulace se zařízením a mechanismy, jejichž obsluha vyžaduje zvláštní oprávnění
- Povinnost účastnit se školení, zácviku a přezkušování
- Povinnost podrobit se lékařským preventivním prohlídkám
- Seznámení s riziky a opatřeními pro jejich eliminaci (Registr rizik a opatření)
- Základní bezpečnostní standardy závazné na stavbách Ředitelství silnic a dálnic České republiky

Doplňující témata:

- Kolektivní smlouva
- Vnitropodnikové směrnice a rozhodnutí zaměstnavatele
- Informace o poskytovateli pracovní lékařské péče
- Informace o kategorii, do které byla vykonávaná práce zařazena dle kategorizace prací

Potvrzuji, že jsem byl seznámen s problematikou BOZP a že jsem probrané látky porozuměl, a že je mi známa odpovědnost za případné nedodržení předpisů BOZP		
Příjmení a jméno	Datum narození	Podpis školeného

Datum školení:

Školení provedl:

PŘÍLOHA P II: ZÁKLADNÍ OSNOVA PRO PERIODICKÉ ŠKOLENÍ BOZP

Základní osnova pro periodické školení

(Probíhá při každém školení u všech profesí)

- Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce v platném znění, zejména §11, §16, §38, §78-94, §101-108, §250-264, §267, §275-287, §301-302, §380-387
- Zákon č. 309/2006 Sb., zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v platném znění
- NV č. 591/2006 Sb. o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích v platném znění
- NV č. 201/2010 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu v platném znění
- NV č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků v platném znění
- NV č. 101/2005 Sb. o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí v platném znění
- NV č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů v platném znění
- Zákon č. 251/2005 Sb. o inspekci práce v platném znění
- NV č. 361/2007 Sb. kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci v platném znění
- Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů v platném znění
- Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách v platném znění
- Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách v platném znění
- NV 272/2011 Sb. o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací, zejména §9 odstavec 3. v platném znění
- Rozbor pracovní úrazovosti za období od předchozího školení – nejčastější příčiny a zdroje úrazů, přijatá opatření
- Preventivní lékařské prohlídky
- Systémová dokumentace BOZP (Příručka, směrnice, pokyny)
- Havarijní připravenost a reakce (Plán pro zdolávání mimořádných událostí)
- Centrální registr rizik a opatření
- Politika BOZP zaměstnavatele
- Základní bezpečnostní standardy závazné na stavbách Ředitelství silnic a dálnic České republiky

Doplňující témata:

- dodržování pořádku na pracovišti
- udržování čistoty a pořádku v sociálních zařízeních a šatnách
- pracovní a technologické postupy prováděných prací
- návody pro obsluhu strojů a zařízení
- přidělování a používání OOPP
- seznámení s kategorizací práce a pracovišť
- zařízení poskytující pracovnělékařské služby
- projednání podnětů a stížností zaměstnanců v otázkách BOZP ze strany zaměstnanců, odborové organizace, případně veřejnosti

PŘÍLOHA P III: ÚVODNÍ ŠKOLENÍ BOZP NA PRACOVÍŠTI**Úvodní školení BOZP na pracovišti**

pracovní úrazy:	- způsob hlášení - odpovědné osoby - důležitá telefonní čísla
elektrická zařízení:	- používané druhy elektrického ručního nářadí - připojení elektrických zařízení - umístění hlavních vypínačů, rozvaděčů apod.
lešení a pomocné konstrukce:	- požadavky a označování lešení
osobní ochranné prostředky:	- používané základní OOPP - použití speciálních OOPP
seznámení s rizikovými faktory	- rizikové práce - registr rizik a opatření - druhy a koncentrace škodlivin na pracovišti
seznámení s pracovištěm:	- únikové cesty - sociální zařízení
vodní hospodářství:	- hospodaření s pitnou vodou - nebezpečí znečištění spodních vod
nakládání s odpady:	- sběrná místa odpadů - třídění odpadů
havarijní připravenost:	- havarijní plány - upozornění na možnosti ohrožení životního prostředí
požární ochrana:	- v rozsahu platné vnitropodnikové směrnice

PŘÍLOHA P IV: REGISTR RIZIK A OPATŘENÍ - VZOR

Posuzovaný objekt	Činnost (nebezpečí)	poř. č.	Rizika	Vyhodnocení závažnosti rizika					Opatření k eliminaci rizik(a)	Poznámka
				P	Z	N	R	R		
Stavba - pracovníci	Práce s ručním nářadím	24	* úder do ruky, přimáčknutí, otlaky, zhmožděnniny, podlitiny, při nežádoucím kontaktu nářadí s rukou pracovníka; * zranění úderem a pádem nářadí působící kinetickou energií - zasažení druhé osoby zdržující se v nebezpečné blízkosti	3	1	3	9	3	akceptovatelné míra rizika	* používání vhodného druhu typu, velikosti nářadí; dodržování zákazu používání poškozeného nářadí * udržování dostatečné vzdálenosti mezi pracovníky * zajištění přiměřeného pracovního prostoru
Stavba - pracovníci	Práce s ručním nářadím	25	* úrazy očí	2	4	3	24	2	mírné	* používání nepoškozeného nářadí s dobrým ostřím u sekáčů * pevné uchycení násady, zajištění proti uvolnění klíny ap. * hladký tvar uchopové části nářadí, bez prasklin * udržování suchých a čistých rukojeť a uchopovacích částí; jejich ochrana před olejem a masnotou * pokud možno vyloučení práce s nářadím nad hlavou vhodným zvyšováním místa práce
Stavba - pracovníci	Dlaždičské práce, ruční manipulace s materiálem	30	* přitražení prstů a ruky při manipulaci a osazování stavebního a jiného materiálu	2	2	3	12	2	mírné	* správné a pevné uchopení materiálu * používání vhodných manipulačních pomůcek (kleští, světek apod.)
Všobecné – dopravní prostředky, mechanizace	Nakládká a vykládká dopravních prostředků	96	* uklouznutí, klopýtnutí podvrtnutí nohy na manipulačních a ložných plochách	2	2	3	12	2	mírné	* upravit a udržovat podlahové plochy ložného prostoru tak, aby nebyly kluzké * vhodná pracovní obuv
Všobecné – dopravní prostředky, mechanizace	Pohyb vozidla – provoz mechanismu	102	* náraz nakládaného materiálu, kamene, větších pevných částí a pod. na kabínu nakládaného vozidla s možností ohrožení osob	2	2	2	8	2	akceptovatelné	* při nakládání materiálu na dopravní prostředky manipulovat s pracovním zařízením nakladače pouze nad ložnou plochou tak, aby do dopr. prostředku nenaráželo * nakládní vozidla přistavovat k nakladači tak, aby obsluha stroje otáčela pracovním zařízením nad ložnou plochou nikoliv nad kabinou vozidla * [c-]i mutné při nakládání manipulovat pracovním zařízením stroje nad kabinou řidiče dopravního prostředku, nesmí se v ni zdržovat řidič ani jiné osoby

PŘÍLOHA P VI: OSOBNÍ KARTA MČP**OSOBNÍ KARTA MČP**

Jméno pracovníka:

Profese:

Osobní číslo:

2014/měsíc	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Mýdlo												
Čistící pasta												
Hydratační krém												
Ochranný krém proti UV záření												
Ručník												

Pozn. Převzetí MČP se potvrzuje parafou pracovníka do příslušného měsíce